

**DIE VERBAND TUSSEN GEMEENTEBOUPROSESSE
EN MISSIONALE GEMEENTEONTWIKKELING:
'N PRAKTIES TEOLOGIESE STUDIE**

DEUR

ANDRÉ GERHARDUS UNGERER

**TER VERVULLING VAN DIE VEREISTE VIR DIE
GRAAD
PHILOSOPHIAE DOCTOR**

**IN
PRAKTIESE TEOLOGIE**

**FAKULTEIT TEOLOGIE
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA**

2010

PROMOTOR: PROF MALAN NEL

SUMMARY

This study deals with the process of building up the local congregation and the manner in which missional objectives are achieved. The study is undertaken against the background of the disturbing decline in membership numbers particularly in the two traditional Reformational churches in South Africa, namely the Dutch Reformed Church (DRC) and the Netherdutch Reformed Church of Africa. This decline is in line with similar tendencies in mainstream churches the world over.

Collins' (2006) three questions to the local church constitute the point of departure. Firstly: To what degree does the local church function effectively in line with her mission in the world? Secondly: To what extent does the local church make a distinct impact on the community? If the local church were to disappear all of a sudden – will it leave a serious void in the community? The third question deals with sustainability: Is the local church's long term impact of such nature that its success is not just attributable to a single leader.

The three questions have been adapted according to Collins' process model (2001) and the key aspects of the theory of building up the local church are discussed in Chapters 2 and 3. The bulk of Chapter 2 deals with the very important matter of the *missio Dei* and discusses how the local church should discover and enact her missional calling in the local community. Cognizance was taken of the Movement of Missional Churches, as it manifests itself in the Suid-Afrikaanse Vennootskap vir Gestuurde Gemeentes (SAVGG). [The South African Partnership for Missional Congregations] The study furthermore deals with mission in the current South African context, particularly in view of the fact that an entirely new mission field has opened itself up with the influx into the country of so many people from neighbouring countries who have come to live in our midst. Missional objectives for the local church as well as aspects that can be subjected to empirical testing are determined all along.

Chapter 4 deals with the empirical testing associated with the study to establish if the study's hypothesis, namely whether local churches that have undergone a structured process of building up the local church are missionally more successful than those that

have not undergone a structured process, can be verified. The findings in this regard are dealt with in Chapter 5, while certain aspects that characterize the missional congregation in current times are also discussed.

KEY TERMS

- Building up the local church
- A structured process in building up the local church
- Measures for the church
- Missional leadership
- Level 5 leader
- Missio Dei
- Missional churches
- Evangelization
- Local community
- Modernism
- Postmodernism
- Spirituality
- Hedgehog concept
- Flywheel concept

Opgedra
aan my vrou
Esbè
en my kinders
Christiaan, Nadè
en **Merike**

BEDANKINGS

- My promotor, Prof. Malan Nel vir al die jare se onderrig en inspirasie wat ek by hom kon ontvang het. Sy passie vir die vak Gemeentebou het my geïnspireer om meer kennis en vaardighede te bekom. Dankie vir effektiewe leiding in die afhandeling van hierdie proefskrif.
- Judy Coetzee en Joyce Jordaan vir hulle leiding ten opsigte van die empiriese studie, veral Joyce wat soveel statistiese gegewens moes verwerk en met soveel liefde en sorg aangebied het.
- Christa Meyer as taalversorger het my opnuut die wonder van Afrikaans laat beleef. Dankie dat die geskrewe teks soveel beter daar uitsien.
- Die Hervormde gemeente Klerksdorp Doringkruijn waarvan ek predikant is vir soveel jare se lojale ondersteuning en die voorreg om julle predikant mag wees.
- My vrou Esbè vir haar liefde en onbaatsugtige lojaliteit. Sy het my deurentyd aangemoedig om hierdie taak te voltooi en my droom te leef. Haar jare lange ondersteuning en toewyding as lewensmaat was deurentyd 'n inspirasie. Dankie ook aan my kinders vir al die liefde en aanmoediging.
- Aan my Hemelse Vader vir die voorreg om hierdie stuk werk tot sy eer te kon doen. Ek is dankbaar vir die gawes wat ek ontvang het en dit wat ek kan terugploeg in die akker van sy werk.

INHOUDSOPGAWE

Hoofstuk 1 – Die probleemstelling

1.1	Die probleemstelling	1
1.2	Drie maatstawwe vir die kerk	8
1.2.1	Effektiewe funksionering volgens sy missie in die wêreld	8
1.2.2	Het die gemeente 'n duidelik waarneembare (onderskeidende) impak op die gemeenskap?	9
1.2.3	Volhoubaarheid?	10
1.3	Sleutelkwessies in die probleemstelling	11
1.4	Die doelstelling van die studie	12
1.5	Hipotesestelling	12
1.6	Metode van ondersoek	13
1.7	Samevatting	21

Hoofstuk 2 – Gedissiplineerde mense

2.1	Leierskap	22
2.1.1	Inleiding	22
2.1.1.1	Die Hoof van die gemeente	22
2.1.2	Wat behels leierskap vroeg in die 21ste eeu?	24
2.1.2.1	Diensleierskap	25
2.1.2.2	Leiers wat verhoudings bou	27
2.1.2.3	Leierskap as spanwerk	28
2.1.3	Oor leiers en leierskapstyle	31
2.1.3.1	'n Paar bondige definisies	31
2.1.3.2	'n Bewese leier se drie vereistes	33
2.1.3.3	Soeke na houdinge (attitudes) by ontluikende kerkleiers	35
2.1.3.4	Kontras in leierskap – vroeër, nou en later	36
2.1.4	Die primus inter pares	38
2.1.4.1	Die vlak 5 leier	40
2.1.5	Samevatting	46
2.2	Eers wie...	49
2.2.1	Wie is op die bus en waar sit hulle?	49
2.2.2	Wie is die gemeente vroeg in die 21ste eeu?	53
2.3	Dan wat...	58
2.3.1	Gemeentebou	58
2.3.2	Die boumetafoor	60
2.3.2.1	In die Ou Testament	61
2.3.2.2	In die Nuwe Testament	65
2.3.2.3	Afgeleide beginsels uit die Skrif	67
2.3.3	Basiese uitgangspunte oor gemeentebou	68
2.3.3.1	'n Proses van transformasie	68
2.3.3.2	'n Proses van integrering en koördinering van bedieninge	72
2.3.3.3	Gemeentebou is 'n langtermynbediening	73
2.3.3.4	Gemeentebou is in afhanklikheid van God	75
2.3.3.5	'n Proses van identiteitsopleiding	76
2.3.4	'n Definisie van gemeentebou	77

2.3.5	Motivering en ontvriësing	80
2.3.6	Die gestruktureerde gemeentebouproses	81
2.3.7	Samevatting - Sleutelkwessies oor gemeentebou	82
2.4	Steeds ... dan wat?	84
2.4.1	'n Gemeente wat erns maak met die begrip missio Dei	84
2.4.1.1	'n Gemeente wat die begrip "missionaal" verreken	86
2.4.1.2	'n Gemeente wat die begrip "groei" verreken het	89
2.4.2	'n Gemeente wat vra na haar missionale karakter	95
2.4.2.1	'n Gemeente wat leer by die kerk in die Apostoliese era	98
2.4.2.2	'n Gemeente wat kennis neem van die Christendom era	102
2.4.2.3	'n Gemeente wat haar missionêre identiteit in die 21ste eeu ontwikkel	105
2.5	Dan wat?... 'n missionale gemeente realiseer	109
2.5.1	'n Gestuurde gemeente	110
2.5.1.1	Die proses	115
2.5.1.2	'n Teologiese besinning	118
2.5.2	'n Getuigende gemeente	122
2.5.2.1	'n Erediens wat missionaal ingerig word	123
2.5.2.2	Lidmate wat getuienis lewer	126
2.5.2.3	Onderlinge verhoudinge dien as getuienis	132
2.5.2.4	Evangeliserend	137
2.5.2.5	Sending	142
2.5.3	'n Gemeente wat bestaan om ander te dien	149
2.5.3.1	'n Holistiese benadering	150
2.6	Die meetbaarheid van die missionale?	155
2.7	Sleutelkwessies vir die missionale gemeente	157

Hoofstuk 3 – Gedissiplineerde denke en aksie

3.1.	Konfronteer die harde feite	159
3.1.1	Konfronteer die werklikhede van ons tyd	160
3.1.1.1	Ingebed in 'n postmoderne wêreld	160
3.1.1.2	Megadigma tyd	161
3.1.1.3	Die postmoderne mens en die gemeente	169
3.1.1.4	Gemeente-groottes	177
3.1.1.5	Die tipes spiritualiteit in die gemeente	179
3.1.1.6	Van watter generasie nou weer?	189
3.1.1.7	Insigte vir die missionale gemeente	192
3.1.2	Konfronteer die stand van die gemeente	193
3.1.2.1	Die Callahan-analise	197
3.1.2.2	Analise soos toegepas deur Hendriks (2004)	199
3.1.2.3	Die model van Keifert	202
3.1.3	Evaluasie van die modelle vir gemeente-analise	206
3.2	Die krimpvarkie konsep	209
3.2.1	Die drie sirkels	211
3.2.1.1	Waarvoor is daar 'n brandende passie?	212
3.2.1.2	Waarmee kan ons die beste in die wêreld wees?	212
3.2.1.3	Wat dryf die hulpbronne-enjin?	212
3.2.2	Die Raad (Council)	212
3.2.3	Voorbeelde in gemeentes	214
3.2.3.1	Saddleback en die krimpvarkie konsep	215

3.2.3.2	Moreletapark en die krimpvarkie konsep	217
3.2.3.3	Gestuurde gemeentes	217
3.2.4	Die visie vir 'n gemeente	218
3.2.5	Die proses	221
3.2.6	Insigte vir die missionale gemeente	223
3.2.	Kultuur van dissipline	224
3.3.1	Oorbrug die beweeg-versperring	227
3.3.1.1	Bestemming	228
3.3.1.2	Hulpbronne	229
3.3.1.3	Beloning	229
3.3.2	Samevatting	231
3.3	Die vliegwiël	232
3.3.1	'n Teologiese besinning...	232
3.3.1.1	Die Heliksmetafoor	233
3.3.1.2	Toegevou in God se hande	235
3.3.2	Moeg en verlore	236
3.3.3	Hulle hardloop en word nie moeg nie...	237
3.3.3.1	Sien toe dat daar kampioene is	237
3.3.3.2	Vorderingsverslae wat gedeel word	237
3.3.4	Insigte vir missionale volharding	238
3.4	Hoe geslaagd?	239

Hoofstuk 4 – Empiriese navorsing

4.1	Die algemene profiel van geselekteerde gemeentes	242
4.1.1	Die aantal gemeentes uit die twee denominasies	242
4.1.2	Die provinsies	243
4.1.3	Die betrokke dorpe en stede	244
4.1.4	Getal leraars werksaam per gemeente	244
4.1.5	Die tipe gemeentes	245
4.1.6	Die grootte van gemeentes	245
4.1.7	Getal belydende lidmate	247
4.1.8	Gestruktureerde gemeentebouproses volgens die Callahanbenadering	247
4.1.9	'n Ander gestruktureerde gemeenteboumodel o.l.v. 'n konsultant	248
4.1.10	Die gemeente se analisejaar	249
4.1.11	Is die gemeentebouproses steeds op dreef?	250
4.1.12	In watter stadium van die gemeentebouproses?	250
4.2	Sending	251
4.2.1	Opleiding van sendelinge	252
4.2.2	Finansiële ondersteuning vir sending in die algemeen	254
4.2.3	Toegespitste voorbidding vir sending/sendelinge	256
4.2.4	Betrokke by lewensonderhoud van sendelinge	257
4.2.5	Korttermyn sending uitreike	258
4.2.6	Waarheen het korttermyn sendinguitreike plaasgevind?	259
4.2.7	Die frekwensie van die uitreike	260
4.2.8	Nuwe lidmate vanweë die sendingaksies?	261
4.2.9	Samevattende opmerkings oor sending	265
4.3	Evangelisasie	266
4.3.1	Die tipe evangelisasiekursus	266
4.3.2	Hoeveel lidmate het die afgelope 5 jaar die bepaalde kursusse bygewoon	270

4.3.3	Evangelisasiegerigte sensus	272
4.3.4	By hoeveel geïdentifiseerdes is daar evangelisasie gedoen?	273
4.3.5	Hoeveelheid lidmate wat a.g.v. evangelisasiewerk ingeskakel is	275
4.3.6	Samevattende opmerkings oor evangelisasie	277
4.4	Kleingroepe	278
4.4.1	Hoeveelheid kleingroepe	279
4.4.2	Word kleingroepe aangemoedig om nuwe mense te nooi?	281
4.4.3	Hoeveel kleingroepe reik uit na die gemeenskap?	282
4.4.4	Lidmate d.m.v. kleingroepbediening toegevoeg	284
4.4.5	Samevattende opmerkings oor kleingroepe	288
4.5	Diens aan die gemeenskap	289
4.5.1	Die verskillende aksies/projekte waaby gemeentes betrokke is	289
4.5.2	Projekte t.o.v. voedsel en kleding	292
4.5.3	Projekte t.o.v. behuising in die algemeen	293
4.5.4	Projekte t.o.v. algemene sorg	293
4.5.5	Projekte t.o.v. beskikbaarstelling van gemeentefasiliteite	294
4.5.6	Toevoeging van lidmate a.g.v. dienslewering aan gemeenskap	297
4.5.7	Aflegging van geloofsbelydenis d.m.v. gemeenskapsdiens	298
4.5.8	Heraktivering van lidmaatskap d.m.v. gemeenskapsdiens	299
4.6	Die gemeente se impak op die plaaslike gemeenskap	301
4.7	Die gemeenskap se siening t.o.v. die gemeente se rol	303
4.8	Samevattende opmerkings oor diens aan die gemeenskap	305

Hoofstuk 5 - Bevinding

5.1	Inleiding	307
5.2	Die drie maatstawwe vir die kerk	308
5.3	Die gemeente se effektiewe funksionering volgens haar missie in die wêreld	309
5.3.1	Deur die regte leierskap	309
5.3.2	Gemeentebou bied 'n basis bied waarvan lidmate as gestuurdes kan gaan	310
5.3.3	Deur die missionale gemeente	311
5.3.4	Midde in die perfekte storm	313
5.3.5	Van krimpvarkie tot vliegwiel	314
5.3.6	'n Samevatting	315
5.4	'n Onderskeidende impak op die gemeenskap	315
5.4.1	Sending	316
5.4.2	Evangelisasie	316
5.4.3	Kleingroepe	317
5.4.4	Diens aan die gemeenskap	317
5.5	Finale bevinding	319
5.6	Volhoubaarheid? – 'n toekomsblik	319

Bylaag A – Empiriese toetsing vraelys	321
--	------------

Literatuurverwysings	332
-----------------------------	------------